

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris
CZU: 37.016:811.112.2(043.2)

CUTCOVSCHI LUDMILA

**DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN
LIMBA GERMANĂ A ELEVILOR DIN LICEU**

SPECIALITATEA 531.01. TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Republica Moldova

Conducător științific:

Hadîrcă Maria, doctor în pedagogie, conferențiar cercetător

Referenți oficiali:

1. **Afanas Aliona**, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
2. **Kononova Tatiana**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **Ghiov Adrian**, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” - **președinte**;
2. **Dermenji Svetlana**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” - **secretar științific**;
3. **Petrovski Nina**, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” - **membru**;
4. **Ianioglo Maria**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea din Comrat - **membru**;
5. **Guțu Ion**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - **membru**.

Susținerea va avea loc la 27 iunie, ora 14:00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 531-01-25-32, din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, blocul nr.2, Sala Senatului, str. Ion Creangă 1, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la 27 mai 2025.

Secretar științific al Consiliului științific specializat,
Dermenji Svetlana, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Conducător științific,
Hadîrcă Maria, doctor în pedagogie, conferențiar cercetător

Autor,
Cutcovschi Ludmila

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	26
BIBLIOGRAFIE.....	28
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI.....	29
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză).....	31

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare derivă, în primul rând, din cerințele societății contemporane privind necesitatea unei educații multilingve, bazată pe cunoașterea mai multor limbi, între care și limba germană, din evoluția cercetărilor pedagogice realizate în acest domeniu, dar și din constrângerile practicii educaționale, care, raportată la prevederile documentelor europene și naționale, indică niveluri scăzute de competență ale elevilor în domeniul comunicării în limba germană.

În al doilea rând, actualitatea temei este determinată de reorientarea modelului educațional spre *învățarea bazată pe competențe*, definită drept vector al reformelor curriculare europene și naționale, de unde interesul constant al teoreticienilor și al practicienilor pentru creșterea eficienței și relevanței învățării limbilor străine, reieșind din numărul impresionant de conferințe și reuniuni naționale și internaționale organizate la această temă, care au ca obiectiv principal armonizarea cerințelor predării-învățării limbilor străine, în contextul european general de dezvoltare și implementare a competențelor-cheie, implicit și a competenței de comunicare în limba germană [2, 3, 5, 6, 8 ș.a.].

În contextul societății contemporane, promovarea educației plurilingve și tendința de a cunoaște / stăpâni mai multe limbi străine este percepută ca o competență necesară a fi dezvoltată pe parcursul întregii vieți, iar „abilitatea cetățenilor de a vorbi, a comunica și a se înțelege între ei este considerată nu doar un mijloc de interacțiune umană, ci și de integrare în plan comunitar, social, național, european și internațional, care asigură înțelegerea, toleranța și respectul reciproc, garantează dreptul persoanei la mobilitate și mărește posibilitatea de circulație liberă” [18 p. 7].

Mai mult ca atât, în documentele europene este determinat *optimul lingvistic* al fiecărui cetățean european, exprimat prin formula: limba maternă + 2 limbi străine, ceea ce confirmă statutul de fundament al limbii materne în activitatea de formare-dezvoltare a CC într-o altă limbă, iar cu referire la stăpânirea unor limbi străine sunt specificate *niveluri de competențe* pe care utilizatorul unei limbi le poate dobândi de-a lungul experienței sale de învățare, care trebuie introduse într-un Pașaport Lingvistic European [19].

Recent, autorii Cadrului strategic pentru multilingvism au subliniat importanța modernizării permanente a educației multilingve [20]. Astfel, îmbunătățirea calității educației lingvistice și eficientizarea predării-învățării limbilor străine au devenit obiective-cheie ale Cadrului strategic pentru educație și formare profesională, în care se reiterează necesitatea cetățenilor europeni de a comunica în cel puțin două limbi, pe lângă limba lor maternă, precum și necesitatea de a promova învățarea precoce a limbilor străine. De asemenea, învățarea limbilor străine a dobândit un loc de frunte și în cadrul inițiativei integrate în strategia globală a Uniunii Europene – „Europa 2020” – promovare inteligentă, durabilă și favorabilă [18].

Apariția Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL) a constituit o nouă etapă în armonizarea procesului de formare-dezvoltare a CCLS, dar și un factor de importanță majoră în aprofundarea studierii limbilor străine în Europa, inclusiv în Republica Moldova, fiind primul instrument de politică lingvistică care abordează transversal studiul limbilor străine. Acest document a deschis o nouă perioadă în istoria predării și învățării limbilor străine, prezentând un complex de niveluri de competențe care urmează a fi dezvoltate la copii, elevi și adulți în procesul studierii limbilor străine în Europa [2].

În același timp, CECRL a oferit o bază comună pentru modernizarea programelor de învățare a limbilor străine, inclusiv a limbii germane, stabilind niveluri comune posibile de atins activitatea de formare-dezvoltare a competențelor elevilor și cerințe unitare de evaluare a acestora, pentru corelarea criteriilor de măsurare și apreciere a competențelor lingvistice în Europa, promovarea Pașaportului european al limbilor în spațiul Republicii Moldova fiind considerată o necesitate de demonstrare a nivelului cultural european de educație lingvistică [1].

Cu toate acestea, în practica pedagogică de formare-dezvoltare a CCLG se atestă anumite probleme, neajunsuri și dificultăți, poate de aceea că limba germană are o utilizare mai restrânsă în spațiul educațional al Republicii Moldova, în comparație cu alte limbi (de exemplu, engleza sau franceza), în acest sens, constatându-se și un interes mai redus al cercetărilor, de unde și insuficiența unor studii aprofundate în domeniul eficientizării activității de predare-învățare a limbii germane.

De aici, necesitatea realizării unei investigații pedagogice asupra eficientizării procesului de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană, în mod special, la etapa liceală de învățământ, când prevederile curriculare solicită centrarea demersurilor didactice pe *dezvoltarea aprofundată a competențelor de bază*, inclusiv a competențelor de comunicare în limbi străine, necesare pentru continuarea studiilor și/sau pentru încadrarea pe piața muncii [3, 8].

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei

Reperetele epistemologice ale cercetării sunt reprezentate de: *teoriile comunicării* (T. Slama-Cazacu, T. Callo, L. Șoitu, G. Dumitru, P. Watzlawick, K. Bausch ș.a.); *teoriile instruirii active și interactive* (M. Bocoș, I. Cerghit, E. Joița, J. Habermas, N. Luhmann, J.L. Austin, J. Searle, H. E. Piepho, G. Neuner); *teoria curriculumului* (S. Cristea, Vl. Guțu, N. Bucun, L. Pogolșa, A. Ghicov, I. Guțu); *concepția educației lingvistice* (E. Coșeriu, T. Callo, Vl. Pâslaru, V. Goraș-Postică, I. Bărbuță ș.a.); *conceptul de strategie interactivă* (O. Oprea, D. Ausubel, I. Bontaș, I. Cerghit, D. Potolea); *psihologia procesului educațional* (L. Cuznețov, V. Mocanu, A. Tarnovschi, C. Dolinschi, G. Neuner); *psihologia cognitivă și eficientă* (J. Piaget, Л. Выготский, V. Mocanu, A. Tarnovschi, C. Dolinschi); *concepte și idei privind comunicarea verbală, interumană, didactică și competența de comunicare* (M. Devitt, I.-O. Pânișoară, L. Șoitu, T. Callo, M. Hadîrcă, L. Sadovei, N. Vicol, A. Afanas, G. Neuner, M. Krüger, U. Grewer); *perspectiva psiholingvistică și contextual-dinamică*

asupra dezvoltării comunicării (T. Slama-Cazacu, O. Duțu, Л. Выготский); *perspectiva sociolingvistică asupra învățării limbilor* (G. Kneller, E. Coșeriu, Al. Crișan).

Între cele mai importante documente de politici educaționale naționale și europene, care au tangență cu tema cercetării, evidențiem: *Codul Educației al Republica Moldova (2014)*; *Cadrul de referință al Curriculumului Național (2017)*; *Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor (2014)*; *Curriculum pentru Limbi străine (2019)*; *Recomandarea Consiliului European privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018)*; *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (2001)*; *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, Volumul complementar (2018)*.

Codul Educației al Republicii Moldova stipulează, prin articolul 11, care sunt finalitățile educaționale de bază ale învățământului: *Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe, care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică*. Educația urmărește în acest sens formarea celor opt competențe-cheie: a) competențe de comunicare în limba română; b) competențe de comunicare în limba maternă; c) competențe de comunicare în limbi străine; d) competențe în matematică, științe și tehnologie; e) competențe digitale; f) competența de a învăța să înveți; g) competențe sociale și civice; h) competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă; i) competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale [4].

Deși realizările științifice și metodologice în domeniul educației lingvistice și comunicării, în general, al comunicării didactice, în particular, și al dezvoltării, în această bază, a competențelor de comunicare ale elevilor în limba maternă/ în limba străină, în mod special, sunt considerabile (de exemplu, cercetările realizate de T. Slama-Cazacu, E. Coșeriu, T. Callo, V. Goraș-Postică, L. Sadovei, M. Hadîrcă, I. Guțu ș.a.), totuși, în ceea ce privește dezvoltarea competenței de comunicare a elevilor liceeni în limba germană se atestă o situație mai deficitară, cu mai multe neajunsuri de ordin conceptual sau metodologic, astfel încât se poate afirma că actualmente pe harta cercetării pedagogice naționale există anumite aspecte neelucidate.

Astfel, necesitatea realizării unei cercetări în problema dezvoltării competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni din Republica Moldova a fost determinată de existența unor **contradicții** între: (a) exigențele sociale crescânde față de stăpânirea limbii germane și nivelul redus al performanțelor școlare atestate la nivel de proces educațional; (b) existența unor niveluri și norme prestabilite în formarea-dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană (CCLG) și eficiența scăzută a strategiilor și metodelor de predare-învățare-evaluare aplicate tradițional în învățământul liceal.

Totodată, analiza contextului actual în care se realizează procesul de formare-dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană la nivel liceal demonstrează că acesta se confruntă cu anumite deficiențe de ordin teoretic și metodologic, cum ar fi:

- lipsa unui cadru conceptual și metodologic necesar pentru dezvoltarea CCLG la nivel B1 și B1+ în etapa liceală de învățământ;
- valorificarea insuficientă a dialogului didactic și a strategiilor interacționale în procesul de dezvoltare a CCLG la nivel B1 și B1+ la etapa liceală;
- lipsa unor produse curriculare suplimentare necesare practicii pedagogice pentru aprofundarea procesului de dezvoltare a CCLG la nivel de liceu ș.a.

Reieșind din contextul enunțat mai sus, a fost formulată următoarea **problemă a cercetării**: *Care ar fi principiile, abordările, strategiile, metodele specifice și instrumentarul pedagogic necesar pentru eficientizarea procesului de dezvoltare la nivelul B1 și B1+ a competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu?*

Scopul cercetării vizează determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană (DCCLG), concretizate într-un concept, un model și o metodologie de DCCLG, și validarea acestora prin implementarea strategiilor interacționale, capabile să asigure stăpânirea acestora de către elevii liceeni la nivelul B1 și B1+.

Ipoteza cercetării: fundamentele teoretice și praxiologice determinate pentru eficientizarea procesului de DCCLG vor avea valoare științifică și aplicativă, dacă:

- Vor fi analizate abordările teoretice existente și evidențiate cele inovative, cu impact dezvoltativ, ca bază pentru elaborarea unui concept auctorial privind DCCLG;
- Conceptul auctorial privind DCCLG va fi întemeiat pe valorificarea strategică a principiilor și ideilor conceptuale ale educației lingvistice, comunicării didactice, a strategiilor interacționale și va avea în vedere elaborarea unor instrumente pentru DCCLG;
- Modelul pedagogic, metodologia de DCCLG și instrumentele pedagogice aplicate la nivelul practicii educaționale vor furniza suficiente dovezi de valorificare și validare în experimentul pedagogic;
- Elevii implicați în procesul de DCCLG bazat pe abordarea strategiilor interacționale vor demonstra stăpânirea competenței de comunicare de nivel B1 și B1+.

Obiectul cercetării îl constituie procesul de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni, realizat prin aplicarea strategiilor interacționale și a metodelor didactice bazate pe interactivitate și dialog didactic eficient.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza abordărilor teoretice privind comunicarea didactică și competența de comunicare a elevului în limbi străine (limba germană), cu raportare la problemele existente în domeniu;

2. Determinarea cadrului conceptual, a prevederilor curriculare și a procesualității dezvoltării competenței de comunicare în limba germană la nivel de liceu, cu evidențierea aspectelor specifice;
3. Elaborarea modelului pedagogic și a metodologiei de realizare a procesului de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni;
4. Proiectarea algoritmului și a strategiilor de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni, prin valorificarea dialogului didactic eficient;
5. Validarea experimentală a algoritmului de aplicare a metodologiei și a strategiilor de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni;
6. Sintetizarea rezultatelor cercetării, formularea concluziilor generale și a recomandărilor practice.

Metodologia cercetării s-a conformat obiectului, scopului și obiectivelor formulate și a inclus următoarele tipuri de metode: *teoretice*: cercetarea teoretică a tezelor, ideilor, principiilor, conceptelor; documentarea științifică; analiza comparativă; algoritmizarea; *socio-pedagogice*: cercetarea sociologică, observarea, discuția, chestionarea; *practice*: experimentul pedagogic; *matematice/ statistice*: prelucrarea matematică/ statistică a datelor experimentului.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării sunt obiectivate în: conceptul auctorial privind DCCLG, Modelul pedagogic de DCCLG, metodologia, algoritmul și strategiile de DCCLG a elevilor de liceu, Curriculumul opțional pentru DCCLG valorificate și validate prin experimentul pedagogic.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante în prezenta cercetare constă în elaborarea cadrului conceptual-metodologic pentru DCCLG, care s-a concretizat în produse științifice relevante pentru procesul de învățământ: Modelul pedagogic de DCCLG a elevilor din liceu, proiectat pe dimensiunea rezolvării unor probleme esențiale cu care se confruntă practica educațională, între care asigurarea cu noi resurse pedagogice necesare pentru DCCLG; stabilirea metodologiei și a algoritmul de aplicare a acesteia, inventarierea strategiilor eficiente pentru creșterea performanțelor școlare.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în: analiza comparativă a politicilor și practicilor educaționale naționale și europene privind învățarea limbilor străine în liceu; argumentarea necesității dezvoltării CCLG pentru nivelul B1; evidențierea particularităților specifice de învățare ale elevilor liceeni în procesul de dezvoltare a CCLG; elaborarea conceptului auctorial privind DCCLG; proiectarea și validarea experimentală a dimensiunii praxiologice a modelului pedagogic de DCCLG.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în: identificarea problemelor existente în practica de predare-învățare-evaluare a limbii germane la nivel de liceu; avansarea unor soluții pentru soluționarea acestora; determinarea reperelor praxiologice pentru dezvoltarea CCLG; stabilirea unui sistem de strategii bazate pe abordarea interacțională a învățării limbii germane; elaborarea și validarea experimentală a Curriculumului opțional pentru DCCLG (clasa a X-a).

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în cadrul experimentului pedagogic, prin constatarea situației de fapt la tema investigată, desfășurat în clasele a X-a din liceele teoretice „Da Vinci”, „M. Kogălniceanu”, „O. Ghibu” din mun. Chișinău și „N. Gogol” din mun. Bălți; prin valorificarea și validarea experimentală a produselor curriculare proiectate pe dimensiunea praxiologică a modelului de DCCLG, a metodologiei și strategiilor aplicate în procesul de DCCLG, care au fost diseminate prin participări și comunicări la conferințe naționale și internaționale, colocvii, seminare de formare continuă.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele științifice ale cercetării au fost discutate și aprobate în cadrul ședinței Catedrei Filologie Romanică și Germanică și a Seminarului Științific de Profil din cadrul UPS „Ion Creangă”, prin comunicări la conferințe naționale și internaționale, publicații științifice, participări în cadrul stagiilor de formare continuă a cadrelor didactice.

Publicații la tema tezei: aprobarea rezultatelor cercetării s-a făcut prin 21 lucrări științifice inclusiv 2 articole științifice publicate în reviste internaționale; 2 articole publicate în reviste naționale, recunoscute de ANACEC (categoria B și C); 13 în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice naționale și internaționale; 4 în lucrări metodice.

Structura tezei: Teza este compusă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 201 de titluri, 10 anexe, 149 de pagini text de bază, 19 tabele și 12 figuri.

Cuvinte-cheie: comunicare, competență de comunicare, limbi străine, limba germană, dialog didactic, strategii interacționale.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța temei de cercetare, sunt prezentate informații relevante pentru cercetarea temei, sunt formulate scopul și obiectivele cercetării, este evidențiată problema științifică de soluționat, este prezentată valoarea teoretică și practică a rezultatelor cercetării, sunt prezentate metodologia de cercetare, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării.

În **Capitolul 1. Repere teoretice privind comunicarea didactică și competența de comunicare în limba străină / germană** este prezentată analiza situației în domeniul temei de cercetare, care include idei, concepte, teorii, modele și abordări teoretice privind comunicarea, în general, comunicarea didactică și funcțiile ei, fiind subliniat rolul determinant al acesteia în dezvoltarea competențelor de comunicare ale elevilor (în limba maternă / în limba străină). Este descrisă evoluția conceptului de competență școlară și evidențiată structura complexă a competenței de comunicare în limba străină. Sunt reliefate prevederi ale documentelor de politici educaționale naționale și europene cu referire la nivelurile de dezvoltare a competenței de comunicare în limba

germană, care sunt raportate la problemele și dificultățile existente în domeniul dat. Ca urmare, este argumentată necesitatea realizării unor schimbări, dezvoltări în actuala paradigmă a învățării limbii germane (LG), precum și a unor intervenții pedagogice în scopul dezvoltării abilităților de comunicare orală ca factor indispensabil al eficientizării procesului de predare-învățare-evaluare a LG la elevii liceeni.

În contextul societății postmoderne, dezvoltarea competenței de comunicare, înțeleasă drept o metacompetență, ce include: competența lingvistică, competența sociolingvistică, competența pragmatică și competența (pluri/inter) culturală, adaptare a competențelor lingvistice la întregul câmp informațional, constituie obiectivul fundamental al învățării limbilor străine în școală. Un prim scop al procesului educațional realizat în cadrul învățământului preuniversitar este maximizarea capacităților intelectuale ale elevilor pentru a înțelege, a rezolva probleme, a fi inovatori, a lua decizii și a comunica eficient [8].

În acest context educațional, *comunicarea didactică* este factorul determinant care contribuie la dezvoltarea competențelor de comunicare ale elevilor, atât în limba maternă, cât mai ales într-o limbă străină, prin urmare, dimensiunea formativă a acesteia este de necontestat, acest fapt fiind demonstrat de mai mulți cercetători (S. Cristea, C. Cucos, L. Șoitu, L. Iacob, T. Callo, V. Goraș-Postică, M. Hadîrcă, L. Sadovei et al.).

În literatura de specialitate, comunicarea didactică este reprezentată ca mediul prin care se realizează educația, ca instrument de bază în realizarea procesului educațional, ca un mecanism de realizare a acțiunii educative în procesul de formare a personalității elevului, care poate să asigure dezvoltarea competențelor comunicative ale elevilor din orice treaptă de școlaritate [11, 12]. Comunicarea didactică este cea care mijlocește realizarea fenomenului educațional în ansamblul său, indiferent de conținuturile, nivelurile, formele sau partenerii implicați, fiind definită drept un transfer complex ale informațiilor între indivizi, care pot fi simultan, receptori sau emițători și include o interacțiune de tip feedback [5, 7].

În tabelul de mai jos, prezentăm o sinteză a definițiilor cele mai relevante în raport cu tema cercetării noastre oferite de către cercetători pentru competența de comunicare în LS.

Tabelul 1.1. Definiții ale competenței de comunicare în accepția autorilor consacrați

Autor	Competența de comunicare înseamnă:
T.Slama-Cazacu	capacitatea de a folosi cu succes în orice situație lucrurile învățate, ceea ce alcătuiește funcționalitatea cunoștințelor, cuprinzând variabile lingvistice și nelingvistice.
E. Coșeriu	capacitatea de a forma propoziții, prin cunoașterea sistemului gramatical, fonetic și sintactic; facultatea de vorbire sau exprimare.
T. Callo	ansamblul de capacități și deprinderi de comunicare complexe, abilități și norme de comunicare. Competența de comprehensiune și producere a mesajului în formă scrisă și orală.
M. Hadîrcă	un ansamblu structurat de cunoștințe, capacități / abilități / deprinderi lingvistice și nelingvistice, de atitudini și valori achiziționate prin învățare, asumate și promovate în procesul comunicării orale sau scrise.

G. Neuner	capacitatea de a participa la un act comunicativ în momentul dorit, cu persoanele dorite și într-un mod adecvat.
H. Klippert	capacitatea de receptare și producere a mesajului comunicativ, aspectul relațional și flexibilitate.
Autorii CLS	utilizarea resurselor lingvistice în diverse situații de comunicare.
Recomandarea CE din 2018	capacitatea de a utiliza diferite limbi corespunzător și eficient pentru comunicare, a înțelege, exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, oral și scris în contexte sociale și culturale, în funcție de necesități sau dorințe.
Autorii CECRL (2001,2018)	competența care îi permite unei persoane să acționeze, utilizând cu precădere mijloacele lingvistice.

Prin urmare, conchidem că competența de comunicare a cadrului didactic constituie un element fundamental real în procesul de dezvoltare a competenței de comunicare în limba străină la etapa învățământului liceal, care însă este valorificată insuficient în practica educațională.

Pornind de la dimensiunea formativă a comunicării didactice și având în vedere necesitatea valorificării acesteia în procesul de DCCLG, este necesară examinarea conceptului de *competență de comunicare* în limba străină (germană), care va fi abordată ca *macrocompetență*, din perspectiva modelului comunicativ și a abordării interacționale, evidențiind, totodată, structura ei și mediul de formare.

Orientarea comunicativă în învățarea LS și raportarea rezultatelor instruirii școlare la standardele de eficiență a învățării, exprimate în termeni de competențe vizează dobândirea cunoștințelor practice și acționale, care, în domeniul LS, înseamnă, înainte de toate, formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare a elevilor în una sau chiar două LS, aceasta fiind finalitatea urmărită prin curriculumul școlar de LS [3, 8].

Cât privește *mediul de formare al competenței de comunicare* în LG, în spațiul lingvistic al RM acesta este unul foarte redus, fiind reprezentat, în principal, de ora sau lecția de LG, cu unele excepții, când unii elevi mai beneficiază de cursuri de învățare a LG și de situații de comunicare în limba germană, ceea ce este nu favorizează procesul de DCCLG.

Tocmai de aceea procesul de formare-dezvoltare a unei competențe-cheie, cum este competența de comunicare în LS, implicit și în LG, trebuie privit nu în mod izolat, ci ca „un construct complex, cu multiple relaționări și întrepătrunderi, consonante cu societatea interconectată din care cetățeanul european face parte”. Or, toate competențele-cheie sunt în mod egal importante, iar fiecare dintre ele, luată în parte, poate contribui la o viață de succes în societatea cunoașterii, după cum se subliniază în documentele europene privind implementarea competențelor-cheie în procesul de învățământ [19].

Un factor important în dezvoltarea competenței de comunicare a elevului/ studentului îl constituie organizarea în cadrul predării-învățării a *situației de comunicare*, care este alcătuită din

următoarele entități: (a) intenția comunicativă; (b) scopul comunicativ; (c) selecția mijloacelor lingvistice [1].

Pentru eficientizarea procesului de dezvoltare a CC se recomandă, de asemenea, punerea în practică a modelului comunicativ-funcțional și a abordării (inter)acționale de studiere a LS, vizat și de către Curriculumul național și Cadrul European de Referință pentru Limbi, prin explicitare și didacticizare, acțiuni care pot contribui la formarea unui vorbitor independent și armonizează cel mai bine cu învățarea spontană, proces prin care se modifică durabil comportamentul comunicativ al persoanei [11].

Aderând la opiniile exprimate de T. Callo, Al. Crișan, V. Goraș-Postică, M. Hadîrcă ș.a., insistăm, totuși, pe importanța asigurării unui spațiu lingvistic mai larg, adecvat scopului pentru care se învață o LS, inclusiv limba germană, și pe formarea consecventă a celor patru deprinderi sau capacități integratoare ale CC: audierea, vorbirea, citirea și scrierea, evidențiind, totodată, și importanța asigurării unor condiții pedagogice necesare pentru realizarea procesului de dezvoltare a CC: (1) motivare pentru comunicare; (2) conținuturi relevante; (3) situații comunicative; (4) individualizarea învățării; (5) starea emoțională; (6) diversitatea activităților de comunicare [12]. În același scop, se recomandă respectarea de către cadrele didactice a următoarelor condiții: stabilirea cu claritate a obiectivelor; cunoașterea particularităților de vârstă ale elevilor; utilizarea unui material didactic adecvat, calitativ și inteligibil; participarea activă a elevilor; starea de spirit favorabilă comunicării; exersarea propriilor capacități de exprimare verbală; antrenarea concomitentă pentru rolul de participant – ascultător; determinarea clară a atitudinilor, a ideilor ce urmează a fi puse în discuție și analiza caracteristicilor auditoriului; utilizarea consecventă a limbii străine după deviza „Să vorbim!”; funcționarea învățării proiectate, axată pe teme cu relevanță pentru viață; participarea elevilor la alegerea conținuturilor; diversitatea formelor sociale; susținerea elevului și încurajarea lucrului individual; dezvoltarea unei culturi a feed-backului [16].

Rezumând, subliniem ideea că dezvoltarea eficientă a CC în orice limbă se produce în mod etapizat, pe toate dimensiunile exprimate în competențe specifice, se bazează atât pe învățarea actelor de vorbire, cât și pe producerea mesajelor (produse ale comunicării) care trebuie să fie clare și corecte, iar scopul principal al lecției de LS îl constituie dezvoltarea procesuală a CC, pe care elevii trebuie să o dobândească în procesul studierii LS/ LG.

Analiza situației în domeniul temei de cercetare a permis evidențierea faptului că-dezvoltarea competenței de comunicare în limba străină, implicit și a competenței de comunicare în LG rămâne a fi, în ultimele două decenii, una dintre orientările prioritare ale politicii educaționale din R. Moldova și UE, competența de comunicare în LS figurând pe a doua poziție în lista competențelor-cheie și evoluând spre statutul de competențe multilingvistice ca bază pentru dezvoltarea societăților deschise spre multiculturalitate.

Competența de comunicare, abordată ca *macrocompetență*, a fost redefinită drept capacitatea de a transmite, de a recepționa mesaje scrise, orale și online, de a interacționa, dar și abilități de mediere în baza celor patru deprinderi integratoare (vorbi, auzi, scrie și cite) și cuprinde competența lingvistică, sociolingvistică, pragmatică și (inter/pluri)culturală.

Tema de cercetare impune evidențierea unor definiții, concepte și teorii privind învățarea LG și DCCLG, cu specificul învățării la etapa liceală, în contextul realizării unui curriculum centrat pe competențe și orientat spre perspectiva integrării eficiente a elevilor în viața socială și cea profesională. Specificul DCCLG la nivel liceal este strâns legat de *particularitățile psihopedagogice de vârstă ale elevilor liceeni*. La această vârstă, prin dezvoltare se are în vedere schimbarea rapidă și complexă a individului, care cuprinde: *dezvoltarea socială, cognitivă a personalității și a limbajului*, iar cunoașterea acestora sunt esențiale pentru învățarea LG la etapa respectivă, deoarece permit ajustarea procesului de predare-învățare pentru DCCLG la aceste particularități. Pentru a încuraja implicarea activă a liceenilor în procesul de DCCLG, metodele de predare, învățare și evaluare trebuie să fie relevante pentru ei, atractive și adaptate intereselor și necesităților lor, ținându-se cont de faptul că utilizarea strategiilor interacționale și crearea unor situații de comunicare autentice și semnificative contribuie la dezvoltarea motivației liceenilor pentru învățarea LG.

Particularitățile individuale de vârstă evidențiază specificul dezvoltării generale a elevului licean, de care trebuie să se țină cont la elaborarea profilului psihologic al elevilor liceeni, care respectiv folosesc pentru orientarea acțiunilor educaționale în vederea DCCLG.

Procesul educațional în care se realizează astăzi activitatea de DCCLG se confruntă cu multiple *probleme și dificultăți*, de natură diferită: psiho-socială, material-didactică, educațională, lingvistică etc. Identificarea și analiza problemelor, neajunsurilor și lacunelor esențiale în ceea ce privește DCCLG, contribuie la identifica soluțiilor de rezolvare a acestor deficiențe. Problemele și dificultățile existente în procesul de DCCLG ca LS, prezentate drept ca sinteză, sunt clasificate în funcție de categoriile de condiții ce pot fi întâlnite.

Tabelul 1.2. Probleme și dificultăți în dezvoltarea competenței de comunicare în LG / LS

Condiții/ dificultăți sociale	- barieră motivațională de comunicare în LG; - diferențe de credințe și valori; - așteptări sociale; - starea de spirit (oboseală, excitație etc.); - lipsa atmosferei de lucru; - lipsa susținerii elevilor din partea profesorilor/ critica excesivă; - monotonia/ rutina; - lipsa unei atitudini pozitive față de comunicare; - frica
Condiții/ dificultăți locale	- lipsa spațiului pentru interacțiune în LG - lipsa unor cursuri de învățare nonformale
Condiții/ dificultăți temporale	- lipsa timpului pentru studiu suplimentar
Condiții/ dificultăți educaționale	- vocabular redus; - bariera lingvistică; - bariera psihologică; - lipsa consolidării comportamentelor și cunoștințelor; - competențe favorizate/ defavorizate; - teoretizarea cunoștințelor; - lipsa activităților de vorbire/ produselor orale; - lipsa evaluării orale și punctelor de evaluare a comunicării orale; - lipsa unui curriculum opțional pentru dezvoltarea comunicării orale; - lipsa situațiilor (reale) de comunicare; - lipsa strategiilor didactice interactive; - lipsa activităților de comunicare; - lipsa textelor literare (adaptate) din manuale.

Problemele depistate în practica de predare-învățare-evaluare a limbii germane în cadrul cercetării evidențiază necesitatea unor schimbări de ordin conceptual-metodologic prin elaborarea unui Model pedagogic de DCCLG la elevii liceeni, cu accent pe dezvoltarea comunicării orale în procesul de predare-învățare-evaluare a limbii germane și identificarea unor strategii și metode mai eficiente.

Insuficiența comunicării orale în procesul de predare-învățare-evaluare a limbii germane constituie un impediment în DCCLG, iar analiza factorilor care asigură dezvoltarea vorbirii elevilor liceeni accentuează necesitatea valorificării dimensiunii exprimării orale, ca element indispensabil al comunicării în limba germană.

Astfel, cercetarea teoretică a documentelor de politici educaționale, a ideilor, a principiilor și a conceptelor; analiza comparativă și sintetizarea acestora constituie premise și argumente în desfășurarea ulterioară a demersului cercetării, reprezentând repere științifice pentru elaborarea conceptului auctorial privind procesul de DCCLG la elevii liceeni.

Capitolul 2. Cadrul conceptual-metodologic privind dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni prezintă contribuția autoarei în ceea ce privește soluționarea problemei urmărite prin investigația realizată: conceptul auctorial privind dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni, sintetizat în baza analizei literaturii de specialitate, care este concretizat în Modelul pedagogic de DCCLG a elevilor liceeni, structurat pe doi piloni: fundamentarea teoretică și fundamentarea praxiologică. Este descrisă metodologia și algoritmul de realizare a acesteia în procesul de DCCLG, sunt evidențiate strategiile necesare de abordat în procesul de DCCLG la etapa liceală și enunțate instrumentele pedagogice necesare în acest scop: curriculum opțional: *Învățăm să dialogăm în limba germană* și strategiile interacționale de învățare a LG, având la bază *abordarea interacțională* în activitatea de predare-învățare-evaluare a LG.

Prin *concept auctorial* se are în vedere viziunea de autor asupra procesului de DCCLG, care este fundamentat pe un sistem de idei, concepte, teorii, principii și valori ale educației lingvistice privind modul de înțelegere, aplicare, analiză, interpretare și realizare a procesului de DCCLG a elevilor liceeni, formulat în acord cu documentele europene și naționale în domeniul educației lingvistice/ multilingvistice.

Conceptul de DCCLG derivă din prevederile curriculumului național și disciplinar modernizate în 2018 și 2019, precum și din viziunea internațională asupra modului de implementare a competențelor-cheie pe niveluri (elementar, funcțional, dezvoltat) în procesul de învățământ descrisă Al. Crișan. Astfel, în viziune curriculară, procesul general de DCCLG este proiectat și se desfășoară în trei etape consecutive: în învățământul primar CCLG se formează la nivel elementar;

bazele formării CCLG se pun în învățământul gimnazial, care se dezvoltă și se aprofundează la nivelul învățământului liceal.

Respectiv, pentru implementarea sistemului de competențe-cheie, între care și CCLS, Al. Crișan structurează finalitățile sistemului educațional românesc pe următoarele segmente de școlaritate racordate la un ideal educațional internațional (ISCED: International Standard Classification of Education/ Clasificarea Internațională Standard a Educației) [6].

	ISCED 0	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3
Niveluri de învățământ	Învățământ preșcolar	Învățământ primar	Învățământ secundar inferior	Învățământ secundar superior
	Educație timpurie	Învățământ obligatoriu		Învățământ post obligatoriu
Nivel de dezvoltare a competențelor-cheie	Nivel pregătitor	Nivel elementar	Nivel funcțional	Nivel dezvoltat

Figura 1.1. Model de structurare a finalităților sistemului de învățământ (după Al. Crișan)

Conform acestui model, finalitățile învățământului post-obligatoriu/ liceal sunt reprezentate de competențe-cheie formate la un nivel funcțional, între care și CCLG, și au în vedere achizițiile dobândite de elev care îi permit acestuia să opereze în diferite contexte.

În acest concept este evidențiat rolul dezvoltării comunicării orale în raport cu competențele specifice, iar principalele elemente ale comunicării constituind: *intenția de comunicare* (intenția de a vorbi), *mijloacele lingvistice* selectate, *situația comunicativă* organizată de profesor și *efectul comunicării* asupra partenerului de conversație, care se constituie ca niște condiții de realizare a DCCLG. Astfel, conceptul de DCCLG vizează consolidarea unei *lingvistici a vorbirii*, prin valorificarea funcției pragmatice a comunicării orale în LG, prevăzută în toate documentele de politici educaționale naționale și internaționale, care este generată de lipsa reală a valorificării acestei funcții în procesul educațional.

Modelul pedagogic de DCCLG a elevilor liceeni (Figura 1.2) concretizează ideile, principiile, teoriile și conceptele evidențiate în conceptul auctorial, fiind constituit din următoarele două componente de bază: *Fundamentarea teoretică* și *Fundamentarea praxiologică* a DCCLG. Din aceste componente de bază derivă finalitățile principale ale procesului de DCCLG: *Profilul absolventului de liceu, dezvoltat pe dimensiunea comunicării orale în LG* și *Disponibilitatea pentru dezvoltarea continuă a CC în LS/ LG*.

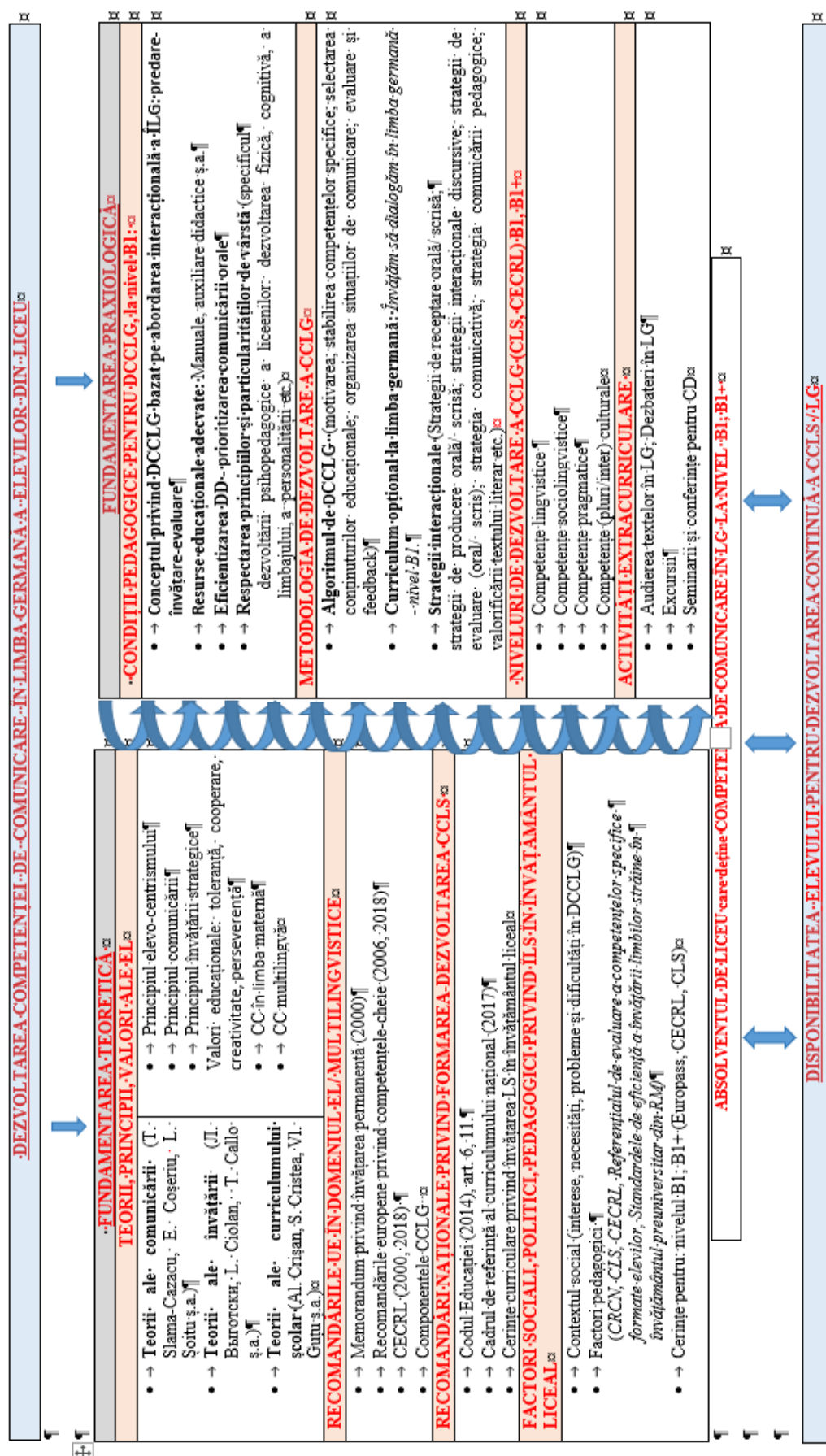

Figura 1.2. Modelul pedagogic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu

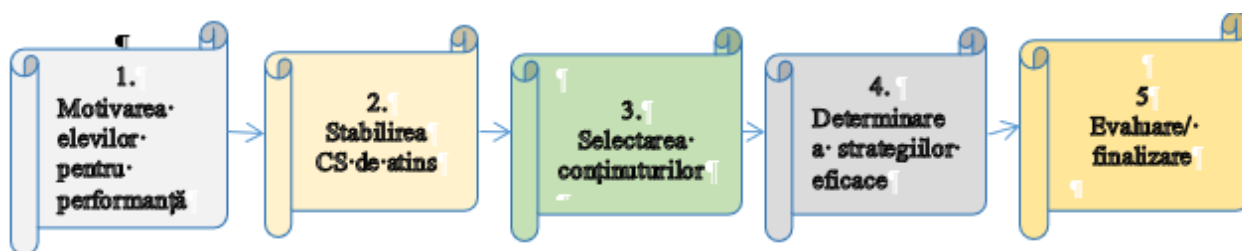
Componenta *Modelului pedagogic, fundamentarea teoretică* a DCCLG, valorifică teoriile: *teorii ale comunicării; teorii ale curriculumului școlar; modelul comunicativ-funcțional/ interacțional de predare-învățare a limbilor; teorii ale instruirii învățării*, conceptele de: *comunicare didactică; competență de comunicare; conceptele de finalitate educativă și de competență școlară*, principiile, atitudinile și valorile privind eficiența *dialogului didactic*: precum și recomandările europene și naționale în domeniul educației lingvistice privind necesitatea DCCLG/ LS. Modelul pedagogic evidențiază, de asemenea, rolul *factorilor sociali, politici și pedagogici* în DCCLG, care vizează interesele, necesitățile, problemele și dificultățile în DCCLG. Factorii pedagogici se referă la standardele de eficiență, indicatorii de competență și finalitatea educației lingvistice la etapa liceală - profilul absolventului de liceu și cerințele pentru B1 și B1+.

Fundamentarea praxiologică a DCCLG are în vedere: asigurarea condițiilor pedagogice necesare pentru DCCLG, elaborarea instrumentelor pedagogice și a metodologiei de DCCLG, stabilirea nivelurilor de DCCLG în liceu (Curriculum la LS, CECRL) la nivelul B1 și B1+, selectarea strategiilor adecvate de dezvoltare-evaluare a competenței de comunicare în LG, care răspund la întrebarea *ce și cum* trebuie proiectat pentru realizarea procesului de DCCLG și planificarea activităților (extra)curriculare.

Metodologia de DCCLG se bazează pe respectarea unui *algorithm de lucru* aplicat în procesul de dezvoltare a CCLG, instrumentalizarea unui *curriculum opțional* pentru DCCLG a elevilor și pe aplicarea unor *strategii* care să conducă la realizarea scopului propus – DCCLG la nivelul B1.

Conform acestui *algorithm*, primul pas constă în motivarea elevilor pentru performanță, stimularea și încurajarea acestora pentru participarea activă la procesul de comunicare și activitățile de reproducere, producere și interacțiune orală. Al doilea pas urmărește stabilirea competențelor specifice de atins, conform cerințelor curriculare, dar și funcționalitatea aplicării acestora, prezintă o suită de operații având ca scop rezolvarea unei probleme, un suport informațional, identificat ca rezultat al activității științifice. Pasul al treilea se referă la selectarea conținuturilor educaționale, strategiilor interacționale, a produselor, a criteriilor și a formelor de evaluare. Al patrulea pas vizează selectarea și aplicarea strategiilor didactice, organizarea situațiilor de comunicare și specificarea produselor comunicării. Ultimul pas al algoritmului vizează verificarea impactului strategiilor aplicate, adică evaluarea performanțelor elevilor și oferirea feedbackului necesar. Algoritmul de DCCLG este prezentat în Figura 1.3.

Curriculum opțional la limba germană a fost proiectat ca rezultat al fundamentării teoretice cu scopul dezvoltării aspectului competenței de comunicare, al exprimării orale, în urma identificării lipsei vorbirii în procesul de predare-învățare-evaluare a LG. Condiția de bază a DCCLG rezidă în dezvoltarea integrată a competențelor lingvistice, sociolingvistice, pragmatice și (pluri/inter) culturale [8].

1.1. Incitarea interesului elevilor	2.1. Selectarea formelor de organizare-desfășurare a unității de învățare	3.1. Selectarea conținuturilor educaționale pentru DCCLG	4.1. Selectarea strategiilor interacționale	5.1. Aplicarea testului de evaluare finală
1.2. Stabilirea contextelor de realizare a performanței	2.2. Explicarea formelor de realizare a obiectivelor	3.2. Racordarea conținuturilor la competențele specifice	4.2. Crearea situațiilor de comunicare	5.2. Analiza rezultatelor
1.3. Argumentarea în favoarea participării active ale elevilor	2.3. Prezentarea funcționalității (sau aplicabilității)	3.3. Elaborarea și/ sau selectarea și aplicarea strategiilor interacționale pentru optimizarea DCCLG	4.3. Prezentarea produselor comunicării și a nivelului de performanță necesar de atins	5.3. Oferirea Feedback-ului
1.4. Determinarea IPP	2.4. Asigurarea condițiilor de realizare a DCCLG	3.4. Selectarea produsului, a criteriilor și a formelor de evaluare	4.4. Implicarea elevilor în evaluarea produselor după criterii de evaluare	5.4. Emiterea concluziilor, recomandărilor

Figura 1.3. Algoritm de aplicare a metodologiei de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană

Curriculumul intitulat *Învățăm să dialogăm în limba germană, clasa a X-a, nivelul B1*, a fost elaborat ca modalitate de aprofundare a Curriculumului școlar pentru LS, conform cerințelor curriculare și în acord cu alte documente de politici reglatoare educaționale naționale și europene și oferă suportul metodologic pentru DCCLG, evidențiind capacitatea liceenilor de înțelegere a elementelor esențiale într-un limbaj standard pe teme cunoscute și capacitatea de producere a mesajelor simple și coerente pe teme cunoscute [2, 17].

Strategiile de aplicare a metodologiei se referă la ansamblul de strategii didactice: metode și tehnici, mijloace didactice, forme sociale și forme de organizare a procesului de DCCLG, care eficientizează demersul de predare-învățare-evaluare a LG, valorifică potențialul elevilor, îl pune în acțiune și dezvoltă, în particular, dar și pentru creșterea eficienței procesului educațional în general.

Strategia (inter)acțională sau învățarea axată pe (inter)acțiune reprezintă o strategie de DCCLG, care garantează un context favorabil pentru dezvoltarea comunicării orale, în particular și a altor competențe specifice în general. Pentru relevanța predării-învățării-evaluării LG strategia (inter)acțională asigură realizarea aspectelor prevăzute de documentele de politici educaționale: promovarea concepției constructiviste și interactive bazate pe elevocentrism, interacțiune, formarea

competențelor, intra- și interdisciplinaritate prin contexte autentice de învățare și individualizare. Procesul de predare-învățare orientat spre acțiune este dezvoltat prin pași care implică activități comunicative de receptare, producere, interacțiune, mediere și comunicare, valorificând munca în echipă, resursele cognitive, afective, volitive și motivaționale ale elevilor, integrarea funcțiilor culturale în cele lingvistice și comunicaționale [17].

În această abordare *dialogul didactic* dintre profesor și elev constituie un mecanism pentru DCCLG. Școala rămâne azi unul dintre mediile principale unde are loc comunicarea dintre elev-profesor și elev-elev, ceea ce explică valorificarea formelor de comunicare și dezvoltarea lor ulterioară. Valorificarea dialogului didactic în activitatea de predare-învățare-evaluare a LG și maternă, cu accent pe dezvoltarea competenței dialogale sau comunicative, poate conduce la creșterea eficienței activității de predare-învățarea LG.

Actualitatea problematicii abordate a decurs, prin urmare, din însăși necesitatea predării-învățării a LS și dintr-o nouă perspectivă dinamic-contextuală ca procese comunicative.

Pedagogia postmodernă orientează spre realizarea demersului educațional în baza abordării interacționale, prin activități de comunicare și de interrelaționare, prin eficiența dialogului didactic prin implicarea activă a acestuia în procesul educațional, scopul principal constituind dezvoltarea competențelor necesare elevului, personalității elevului, cu accent pe dezvoltarea capacităților comunicative și a posibilităților acestuia de a exista prin comunicare în cadrul unei societăți democratice.

Metodologia DCCLG, conturată în algoritmul de DCCLG și concretizată în curriculumul opțional *Învățăm să dialogăm în limba germană* și strategiile interacționale de învățare a LG conturează instrumentarul didactic pentru profesorii evidențiază posibilitățile de realizare a DCCLG la elevii din liceu, acestea servind și ca premise pentru proiectarea și realizarea experimentului pedagogic.

În **Capitolul 3. Demersul experimental de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu prin valorificarea strategiilor interacționale** este descris designul experimentului pedagogic realizat în cadrul prezentei cercetări, sunt evidențiate scopurile și obiectivele urmărite în fiecare etapă experimentală, prezentate rezultatele experimentului de constatare a nivelului inițial de DCCLG a elevilor liceeni. În etapa experimentului de formare sunt descrise strategiile, metodele și tehnicile interactive aplicate în experiment, evidențiate nivelurile de performanțe ale elevilor obținute în rezultatul creșterii dimensiunii orale a procesului de predare-învățare-evaluare și al strategiilor interacționale orale în LG a elevilor liceeni, acestea fiind confirmate și validate prin rezultatele experimentului de control.

Experimentul pedagogic s-a desfășurat pe parcursul anului școlar 2022-2023 și a cuprins trei etape: etapa de constatare a experimentului, etapa de formare a experimentului și etapa de control a experimentului pedagogic urmate de prelucrarea și interpretarea datelor.

Cercetarea experimentală a urmărit obiectivul de determinare a funcționalității și eficienței Modelului pedagogic și a metodologiei de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană la elevii liceeni, specificate prin competența lingvistică, competența sociolingvistică, competența pragmatică și competența (pluri/inter)culturală.

Experimentul pedagogic a avut scopul de a valida ipoteza cercetării, funcționalitatea Modelului pedagogic de DCCLG a elevilor liceeni în baza strategiilor interacționale. Cercetarea experimentală a nivelului de DCCLG a elevilor liceeni a fost validată în urma investigării și sintezei datelor din ambele grupuri experimentale. Eșantionul experimental a fost constituit din 94 elevi din liceele teoretice: „Da Vinci”, Chișinău - 8 elevi, „M. Kogălniceanu”, Chișinău - 12 elevi, „N. Gogol”, Bălți - 12 elevi și „O. Ghibu”, Chișinău - 62 elevi, în total - 5 clase, 94 elevi.

Etapa de constatare a experimentului (2022) a vizat următorul scop: Investigarea stării reale a procesului de DCCLG prin stabilirea nivelului de performanțe ale elevilor ca punct de pornire pentru derularea experimentului de formare axat pe dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană.

Pentru realizarea experimentului de constatare au fost folosite următoarele **metode de cercetare experiențială**: metoda socio-pedagogică: discuția, observarea, chestionarea; metoda analizei comparative; metoda statistică: prelucrarea matematică/ statistică a datelor experimentului.

La etapa de constatare a experimentului au fost aplicate 2 chestionare: un chestionar privind DCCLG pentru elevii care studiază LG și un chestionar pentru profesorii de LG, în scopul informării despre părerile și atitudinile elevilor și ale cadrelor didactice privind DCCLG.

Rezultatele chestionarului realizat pe cele două grupuri de respondenți evidențiază unele probleme cu privire la deficiențele de DCCLG: comunicarea orală este neglijată în procesul de predare-învățare-evaluare a LG; lipsa unui algoritm și metodologii de dezvoltare a abilităților de comunicare în LG; menținerea metodelor tradiționale de predare-învățare-evaluare a LG fundamentate pe formarea competențelor lingvistice: componenta gramaticală, componenta fonetică, componenta ortografică; neglijarea aspectului funcțional în studierea LG la etapa liceală; lipsa dialogului asertiv dintre elevi-profesori ș.a.

Drept concluzie, afirmăm că în urma chestionării a fost confirmată necesitatea valorificării comunicării orale ca o componentă a CC în LG cât și necesitatea intervenției pedagogice prin dialogul strategic, centrat pe abordarea interacțională în procesul de DCCLG.

În scopul constatării nivelului inițial de dezvoltare a abilităților de comunicare orală în LG, conform cerințelor Curriculumului pentru Limbi străine și recomandărilor CECRL, liceenilor implicați în experimentul pedagogic li s-au administrat diverse instrumente de evaluare care au avut următoarele obiective: 1) de diagnosticare pedagogică a nivelului de dezvoltare a abilităților de

comunicare; 2) de informare a cadrelor didactice despre nivelul de DCCLG ale elevilor; 3) de luare a unei decizii.

Experimentul de constatare a pornit de la obiectivul fundamental al disciplinei LS, care vizează achiziționarea și dezvoltarea graduală a CC, necesare pentru înțelegerea mesajelor orale sau textelor redactate într-o limbă clară și standard și producerea mesajelor scurte și simple, adică atingrea nivelului B1+ în comprehensiunea orală și scrisă și a nivelului B1 în producerea și interacțiunea orală și scrisă, conform descriptorilor CECRL. Conform acestora abilitatea de a comunica vizează *producerea orală*, care se referă la capacitatea de a vorbi independent (ex. descrieri, prezentări etc.) și *interacțiunea orală*, care include dialoguri și schimburi de informații [2, 8, 17].

Drept instrument de evaluare a abilităților de comunicare la nivelul B1 în LG a elevilor liceeni a servit testul, care a evaluat abilitățile de comunicare orală la nivelul B1, după CLS și CECRL și a vizat următoarele aspecte: volum, corectitudine, fluență și coerență.

Rezultatele testării arată că, în general, situația academică este similară în cele două eșantioane - experimental și de control. Doar o parte dintre elevii testați (7% din elevii lotului experimental și 7% din liceenii din lotul de control) au atins nivelul B1. Acești elevi au stăpânit destule mijloace lingvistice și un vocabular suficient pentru a comunica, au putut să înceapă, să susțină și să încheie o conversație și să transmită informația esențială.

Tabelul 1.3. Rezultate privind abilitățile de comunicare orală (etapa constatare)

Eșantion	Nr. elevi	B1	A2-B1	A2
Experimental	48	7%	26%	67%
Control	46	7%	25%	68%

Majoritatea elevilor, 67% din grupul experimental și 68% din grupul de control, au folosit mijloace lingvistice elementare, când au relatat despre sine și lumea înconjurătoare, ceea ce corespunde nivelului A2. Elevii din ambele grupe au relatat despre situații cunoscute, dar nu au putut să descrie situații imprevizibile, nu au putut să-și exprime gândurile despre subiecte abstracte și nu au putut comunica cu suficientă corectitudine.

Astfel, s-au constatat carențe ce demonstrează dezvoltarea insuficientă a CC în aspectele de organizare tematică, organizare logică, coerență, fluență și precizia mesajului. Elevii din ambele grupe, angajați în interacțiune, nu au evitat imprecizia și ambiguitatea, ce a redus din capacitatea de structurare și gestionare a mesajului produs, se focusau în special pe componenta gramaticală, ceea ce diminuează competența discursivă, o problemă comună pentru toți elevii care învață LG, cauzată de specificul învățării LG. Totuși, chiar dacă aspectul gramatical predomină în procesul de studiere, se atestă niște carențe, ceea ce înseamnă că aceste aspecte trebuie antrenate în continuare.

În concluzie, carențele atestate la subiecții angajați într-o discuție/ conversație orală necesită o creștere a nivelului de dezvoltare a CC, care poate fi obținută prin aplicarea strategiilor

interacționale. Aceste rezultate, dar și observațiile anterioare, doleanțele elevilor și ale cadrelor didactice au generat necesitatea identificării, selectării unui sistem de strategii interacționale, valorificate în etapa de formare a experimentului prin implimentarea unui curriculum opțional elaborat expres în acest scop pentru DCCLG a elevilor liceeni.

Etapa de formare a experimentului a fost realizată pe parcursul anului școlar 2022-2023 și a vizat punerea în aplicare în cadrul lecțiilor de LG a metodologiei de DCCLG, prin operaționalizarea algoritmului de realizare a metodologiei și aplicarea strategiilor valorificate în curriculumul opțional la nivelul clasei a X-a și raportarea nivelurilor de competențe la standardele de eficiență ale învățării stabilite de cerințele curriculare și de prevederile CECRL. Etapa de formare a experimentului s-a realizat cu implicarea profesoarelor de LG și a elevilor care studiază LG. În procesul de formare au fost implicați 48 elevi din 3 licee teoretice cuprinse în grupul experimental: liceul „Da Vinci” din mun. Chișinău - 8 elevi, liceul „N. Gogol” din mun. Bălți - 12 elevi și liceul „O. Ghibu” din mun. Chișinău - 28 elevi, în total – 48 elevi.

În cadrul etapei de formare a experimentului cadrele didactice au creat situații comunicative și au planificat realizarea activităților comunicative, respectiv proiectarea activităților de comunicare orală în LG care asigură DCCLG. Elevii participanți la etapa de formare a experimentului au fost antrenați în procesul de DCCLG prin aplicarea cursului opțional, care s-a realizat în baza strategiilor interacționale, care în mod fundamental, a urmărit scopul realizării unei comunicări eficiente în LG. Strategiile interacționale aplicate în experimentul de formare au fost clasificate, după recomandarea CECRL în strategii de receptare, strategii de producere și strategii de colaborare /discursive /de cooperare. Dialogul didactic, prin care s-a realizat demersul de DCCLG a servit ca un mecanism care conduce la DCCLG.

Strategiile de receptare au constituit primul pas în realizarea actului comunicativ și au urmărit scopul de a facilita decodificarea mesajului [2]. În acest scop au fost aplicate următoarele metode, tehnici și activități: *Vermutungen, Wortfeldwettbewerb, Textrekonstruktion, Wortschatzzuordnung, Begriffe aus dem Kontext verstehen, Text aus anderer Perspektive vorlesen, Zuordnungsübungen, Ergänzungsübungen, Transformationsübungen etc.*

Strategiile de producere orală/ scrisă cuprind metode și activități de producere în formă scrisă și orală, ele au vizat aplicarea resurselor lingvistice și non-lingvistice cu scopul realizării sarcinilor comunicative: *Wörtersalat, Bildbeschreibung, Personenbeschreibung, Kreatives Schreiben, Schreiblabor, Wunschbrief, Wäre ich, Wie im Märchen, Portfolio etc.*

Strategiile de colaborare/ de cooperare/ discursive aplicate în cadrul etapei de formare a experimentului au vizat activități interactive, care au avut ca scop cooperarea dintre receptor și emițător, cu roluri flexibile în vederea realizării unui dialog. Interacțiunea orală s-a realizat prin următoarele metode și activități interactive: *Laufdiktat, Imaginäre Diskussion, Kugellager/ Karussell,*

Autogrammjagd, Umfrage, Kettenübung, Argumente, Debatte, Telefongespräche, Rollenspiel 1: Wenn ich du wäre/ ein gutes Lokal suchen, EL-EL-OLL (Apfel- Igel- toll); Vorschlag-Zustimmung-Widerspruch; Inszenierung: Cafes für jeden Geschmack, Modaldialog, Pläne realisieren, Rolldialog, Höflich sein - lügen, Gefühle, Konfliktdialog, Minidialog, Small Talk, Geschlossener Dialog, Selbstgemacht, Spontanes Theater etc.

La etapa de formare a experimentului au fost create condițiile și posibilitățile necesare pentru realizarea DCCLG la elevii liceeni, între care: lectura operei literare adaptate „Veronikas Geheimnis“ (la nivelul B1); audierea conținuturilor relevante pentru elevi; aplicarea unui ansamblu de strategii interacționale; crearea situațiilor comunicative: sarcini comunicative și activități comunicative; organizarea și asigurarea condițiilor psiho-pedagogice pentru o comunicare eficientă; motivare; individualizare; starea emoțională pozitivă; diversitate; dezvoltarea competențelor lingvistice; realizarea feedback-ului pozitiv etc.

În concluzie, dezvoltarea abilităților de comunicare a fost susținută printr-o abordare complexă și bine structurată, care a vizat atât participarea elevilor în diverse activități de comunicare, cât și aplicarea unor strategii interacționale și stimulative. Prin lectura, audierea, crearea situațiilor comunicative și implementarea unor condiții psiho-pedagogice favorabile, s-a facilitat nu doar îmbunătățirea abilităților de exprimare și interacțiune orală ale elevilor, dar și creșterea motivației și încrederii în utilizarea LG. Astfel, procesul didactic a fost orientat spre o comunicare eficientă și autentică în LG, sprijinită de un feedback constructiv.

A treia și ultima etapă a experimentului pedagogic, **etapa de control**, a fost realizată în luna mai a anului 2023 și a vizat colectarea, analizarea și compararea datelor obținute în urma etapelor de constatare și de formare a experimentului precum și interpretarea informațiilor adunate în primele două etape ale experimentului. Aici s-a avut în vedere verificarea și validarea produselor științifice elaborate: Modelul pedagogic, metodologia de DCCLG și curriculumul opțional, care s-au raportat la scopul și obiectivele cercetării. Experimentul pedagogic a inclus interpretarea statistică a rezultatelor, alcătuirea tabelor, schemelor, graficelor, diagramelor și diagnosticarea finală a nivelului de comunicare în LG precum și concluziile referitoare la Modelul pedagogic.

Interacțiunea a constituit un criteriu al testării abilităților de comunicare orală și a vizat evaluarea capacităților elevilor de a începe, susține și încheia o conversație cu interlocutorii despre subiecte familiare sau de interes personal. În urma analizei datelor experimentului am atestat o sporire mică a nivelului de interacțiune la elevii din grupul de control și o sporire mai mare la grupul experimental. Astfel, rezultatele arată că elevii GE - 32% dețin nivelul B1, comparativ cu 16% și 59% ating A2-B1 spre deosebire de 39%, din etapa de constatare. În acest sens, la GC se observă o mică creștere: de la 15% la 17% pentru nivelul B1 și de la 40% la 42% la A2-B1.

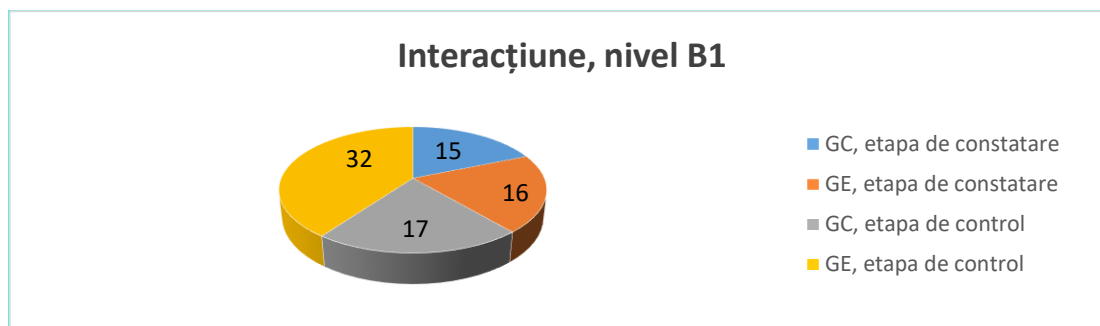

Figura 1.4. Dinamica variabilei coerență ale grupului experimental și grupului de control

Rezultatele obținute în urma implementării MP, vorbesc despre faptul că elevii din grupul experimental pot iniția și continua conversații pe diverse teme, utilizând un limbaj adecvat, specific comunicării spontane și autentice. De asemenea, pot respecta normele socioculturale, ținând cont de rolul și relațiile cu interlocutorii și sunt capabili să utilizeze eficient tehnicile și strategiile argumentative. Pe de altă parte, liceenii din grupul de control sunt capabili să comunice, folosind enunțuri nedevelopate, uneori eliptice, utilizând formele zilnice politicoase de salut și de contact; sunt capabili să invite, să se scuze și să răspundă la acestea și să exprime simplu o idee și o părere; sunt capabili să stabilească relații sociale în mod simplu, folosind expresiile de bază cele mai simple, ajungând mai greu la o comunicare eficientă.

Aplicarea repetată a testului de evaluare a făcut posibilă valorificarea rezultatelor cercetării. Instrumentele de investigare (testele - probele orale, chestionarele) pe care le-am folosit în etapa de constatare a experimentului și etapa de control a experimentului pedagogic, au fost validate și prezentate prin analiză statistică. La compararea rezultatelor ambelor teste s-a remarcat următoarea dinamică, prezentată în Tabelul 1.4.

Tabelul 1.4. Rezultate comparate ale nivelului de stăpânire a abilităților de comunicare ale grupului experimental și grupului de control

Nivel	Etapa de constatare		Etapa de control	
	Grup control	GE	Grup control	GE
B1	7%	7%	14%	34%
A2-B1	25%	26%	40%	51%
A2	68%	67%	46%	15%

Prezentarea datelor în formă matematică certifică o evoluție semnificativă a producerii și interacțiunii orale la elevi din grupul experimental. Prin urmare, observăm că numărul de elevi din grupul experimental, care au nivelul B1 a crescut considerabil de la 7% până la 34% și respectiv s-a redus numărul elevilor cu nivelul A2 de la 67% la 15%. La grupul de control atestăm o majorare nesemnificativă în acest sens: numărul elevilor cu nivelul A2 a scăzut de la 68% până la 46% și nivelul B1 a crescut de la 7% la 14%.

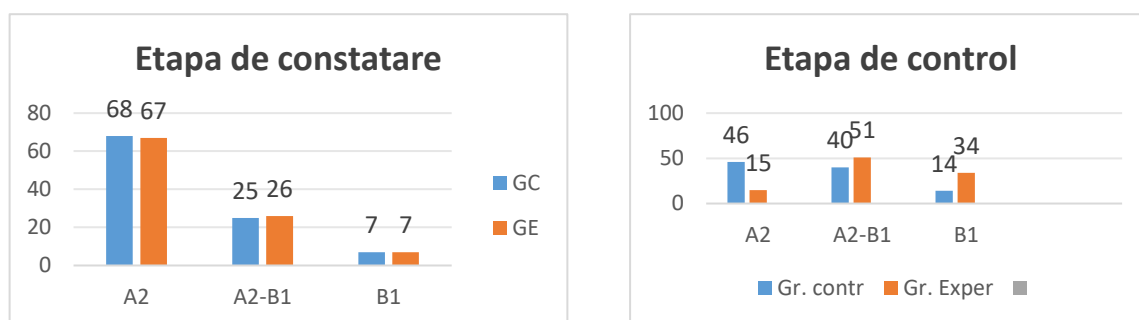

Figura 1.5. Rezultate comparate ale nivelului de stăpânire a abilităților de comunicare în LG ale grupului experimental și grupului de control

Drept concluzie, menționăm că se atestă rezultate cu o dinamică pozitivă, ceea ce înseamnă că procesul de DCC prin aplicarea strategiilor interacționale a fost eficient.

În capitolul 3 am prezentat un ansamblu de strategii interacționale care dezvoltă abilitățile de comunicare orală în LG la elevii liceeni. În urma aplicării MP concluzionăm că la lecțiile de LG elevii trebuie să vorbească mai mult în LG, așa cum solicită elevii, dar și profesorii, conform sondajelor realizate. Experimentul pedagogic realizat a permis examinarea situației reale cu referire la abordarea comunicativă în procesul de DCCLG a elevilor liceeni. Instrumentele aplicate în evaluarea rezultatelor obținute în cadrul experimentului pedagogic: *algoritmul de DCCLG*, *curriculumul opțional* și *strategiile interacționale* s-au dovedit a fi necesare, relevante și eficiente. În urma analizei datelor experimentale obținute la etapa de constatare, care a vizat evaluarea performanței lingvistice a elevilor, a opiniilor elevilor și a cadrelor didactice privind DCCLG, s-a constatat un nivel redus al valorificării comunicării orale în procesul de predare-învățare-evaluare a LG. Realizarea etapei de formare a experimentului a fost posibil datorită aplicării Curriculumului opțional la LG, elaborat conform *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, Curriculum la LS și CECRL, care s-a dovedit a fi utilă. Rezultatele etapei de control a experimentului pedagogic, prin valorificarea comunicării orale, au demonstrat o creștere a variabilelor competenței de comunicare ale elevilor, condiționate de intervenția pedagogică prin dialogului didactic și activitatea elevilor liceeni și au confirmat necesitatea aplicării strategiilor interacționale în cadrul lecțiilor de LG pentru DCCLG. Validarea experimentală a aplicării Modelului și metodologiei este confirmată prin rezultatele obținute în urma testării repetate a elevilor. Rezultatele finale ale grupului experimental au fost comparate cu rezultatele grupului de control și prezentate în diferite forme.

Astfel, cercetarea experimentală realizată a demonstrat că implementarea Modelului pedagogic și a metodologiei de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană la elevii liceeni prin valorificarea strategiilor interacționale contribuie la eficientizarea procesului de predare-învățare-evaluare a limbii germane.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea pedagogică realizată la tema „Dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu“ a urmărit, prin scopul și obiectivele formulate, eficientizarea procesului actual de dezvoltare a competenței de comunicare a elevilor liceeni în limba germană, astfel încât nivelul acesteia să corespundă standardelor europene. Investigațiile realizate au pornit de la analiza situației în domeniul temei de cercetare, în baza căreia a fost elaborat cadrul conceptual și metodologic necesar pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni, finalizând cu validarea în experiment a unor instrumente pedagogice aferente procesului de dezvoltare lingvistică și comunicativă în limba germană a elevilor de liceu.

Analiza, sintetizarea și interpretarea surselor teoretice consultate la tema cercetării au confirmat necesitatea, actualitatea și importanța temei investigate, a confirmat justetea și logica proiectării demersului investigațional, iar rezultatele științifice obținute în procesul investigației au demonstrat atingerea scopului și a obiectivelor formulate, valoarea teoretică și aplicativă a cercetării, relevanța și originalitatea științifică a produselor realizate.

În urma studiului realizat, putem emite următoarele **concluzii generale**:

1. Analiza situației în domeniu a demonstrat faptul că, deși, la nivel teoretic, există suficientă literatură pedagogică și didactică cu referire la problematica dezvoltării competenței de comunicare (didactică și școlară), totuși, la nivelul practicii educaționale, în special al predării-învățării limbii germane, subiectul respectiv nu este încă suficient de bine clarificat, pedagogizat, de aici necesitatea și oportunitatea demersului de cercetare realizat.

2. Elucidarea structurii complexe a competenței de comunicare în limba străină (germană), a procesualității acțiunii de formare-dezvoltare, precum și a specificului dezvoltării acesteia la etapa liceală de învățământ, în contextul unui spațiu restrâns de utilizare, a permis stabilirea condițiilor pedagogice necesare pentru dezvoltarea CCLG, care au servit drept bază pentru demararea cercetării experimentale.

3. Descrierea situației în domeniu a permis evidențierea dificultăților procesului actual de dezvoltare a CC a elevilor în LG, reliefa mai multor probleme existente la nivel de proces – ineficiența dialogului didactic, lipsa de materiale didactice adecvate, nevalorificarea vorbirii orale a elevilor în procesul studierii LG, pentru care au fost identificate soluții de rezolvare a acestora în scop de dezvoltare a CC în LG, care s-au concretizat în: metodologia de DCCLG, curriculum opțional *Învățăm să dialogăm în limba germană*, sistemul de strategii interacționale valorificate în experimentul pedagogic ș.a.

4. Cercetarea a determinat caracteristicile psihopedagogice ale elevului de liceu, factorii ce contribuie la dezvoltarea sa lingvistică și comunicativă la etapa respectivă, a evidențiat specificul DCCLG a elevilor din învățământul liceal și nivelurile posibil de atins în dezvoltarea acesteia.

5. Conceptul auctorial privind DCCLG, modelul pedagogic și metodologia de DCCLG elaborate în cadrul prezentei cercetări (Capitolul 2 al tezei) reprezintă principalele valori științifice ale cercetării validate în experimentul pedagogic, care evidențiază contribuția la dezvoltarea teoretică și practică a problemei de cercetare.

6. Ca tip special de cercetare științifică, angajată la nivelul reglării activității de predare-învățare-evaluare, investigația a produs rezultate relevante pentru teoria și practica educațională, realizată în scopul eficientizării procesului actual de dezvoltare a competenței de comunicare a elevilor liceeni în limba germană, astfel încât nivelul acesteia să corespundă standardelor europene.

7. Rezultatele experimentului de formare, bazat pe asigurarea condițiilor pedagogice adecvate, între care metodologia și algoritmul de DCCLG, curriculumul opțional la LG *Învățăm să dialogăm în limba germană*, sistemul de strategii interacționale pentru DCCLG au demonstrat cu date certificate dinamica demersului formativ în realizarea procesului de DCCLG și au oferit dovezile necesare pentru validarea modelului și metodologiei DCCLG, argumentate de rezultatele experimentului de control.

Astfel, putem afirma că, din perspectiva rezultatelor teoretice și practice ale cercetării evidențiate mai sus, prezenta investigație a condus la soluționarea unei probleme științifice importante menite să regleze procesul actual de predare-învățare-evaluare a limbi germane în liceu, care a vizat lichidarea dezacordului dintre documentele de politici educaționale naționale și europene, pe de o parte, dintre cerințele CRCN, CLS și CECRL și practica de predare-învățare-evaluare a LG, pe de altă parte.

Având în vedere limitele unei teze de doctorat, dar mai ales ținând cont de faptul că activitatea de formare-dezvoltare a CCLG a elevilor este un proces complex, îndelungat, cu multiple variabile, considerăm necesar a evidenția necesitatea realizării unor cercetări centrate pe dezvoltarea metodologiilor de formare a competențelor specifice înglobate în structura CCLG, cum ar fi, de exemplu: *formarea competenței interculturale a elevilor prin imersiunea lingvistică în limba germană*.

În temeiul rezultatelor teoretice și practice relevante ale cercetării sunt formulate următoarele **recomandări**:

Pentru cercetătorii în domeniu:

- Valorificarea rezultatelor de bază ale cercetării efectuate și promovarea acestora în studii științifico-practice privind formarea, dezvoltarea și evaluarea CC în LS.
- Dezvoltarea conceptului de competență de comunicare orală.

Pentru Ministerul Educației și Cercetării:

- Racordarea documentelor de politici educaționale din RM la recomandările UE privind dezvoltarea CCLS la nivelul B1 și B1+.
- Prioritizarea comunicării orale în procesul de dezvoltare a curriculumului de specialitate, precum și în procesul de evaluare a CC în LG.

Pentru elaboratorii de curriculum și manuale școlare:

- Valorificarea metodologiei și a algoritmului de DCCLG în procesul de elaborare a materialelor didactice la limba germană.

Pentru instituțiile de formare inițială și continuă:

- Dezvoltarea competenței profesionale a cadrelor didactice privind comunicarea pedagogică și rolul ei în dezvoltarea competenței de comunicare ale elevilor.

BIBLIOGRAFIE

1. BĂRBUȚĂ, I., CALLO, T. et al. *Predarea și învățarea limbii prin comunicare. Ghidul profesorului*. Chișinău: Cartier, 2003. 204 p. ISBN: 9975-79-211-1
2. *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi – învățare, predare, evaluare*. Chișinău: Tipografia centrală, 2003. 204 p. ISBN: 9975-78-259-0
3. *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*. Aprobă prin Ordinul ministerului nr.432 din 29.05.2017. Aut. Guțu Vl., Bucun N. [et al.]. Chișinău: Lyceum, 2017. 104 p. ISBN 978-9975-3157-7-7.
4. Codul educației al Republicii Moldova din 23.11.2014. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 319-324.
5. CRISTEA, S. *Dicționar de pedagogie*. Chișinău: Editura Litera, 2002. 398 p. ISBN 973-9355-51-X; 9975-74-248-3.
6. CRIȘAN, Al. et al. *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Document de politici educaționale*. București, 2020. 67 p. ISBN 978-606-8966-06-9
7. CUCOȘ, C. *Pedagogie. Ediția a II-a revăzută și adăugită*. Iași: Polirom, 2006. 464 p. ISBN: 973-681-063-1
8. *Curriculum. Limba străină: Clasele 10-12: Curriculum disciplinar: Ghid de implementare /MECC al RM*. Chișinău: Lyceum, 2020 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 128 p. ISBN 978-9975-3437-9-4
9. GHICOV, A., CARTALEANU, T., GUȚU, I. [et al.] *Standarde de eficiență a învățării*. Chișinău: Lyceum, 2012, F.E.-P. “Tipogr. Centrală” 232 p. ISBN 978-9975-4394-5-9
10. GÂRLEANU, D., LUPUȘORU, D., LUPAȘCU, L., ȘOITU, L. *Componentele unei pedagogii a comunicării// Comunicare și educație*. Iași: Ed. Spiru Haret, 1996. 205 p. p.59-64
11. HADÎRCĂ, M. *Competența de comunicare. Conceptualizare. Formare. Evaluare*. Chișinău: Garamont-studio, 2023. 218 p. ISBN 978-9975-162-54-8.
12. HADÎRCA, M., CUTCOVSCHI, L. Repere teoretice pentru dezvoltarea competențelor de comunicare (limba maternă/limba străină). În: *Journal of Romanian literary studies*. Tîrgu Mureș, 2024, nr. 37/2024, pp. 147-154 ISSN: 2248-3004
13. SADOVEI, L. *Formarea competenței de comunicare didactică prin modulul pedagogic universitar*. tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2008. 134 p.
14. SLAMA-CAZACU, T. *Dialogul la copii*. București:Edit. Didactică și pedagogică,1996.165 p.
15. BAUSCH, K.-R. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen und Basel: A. Francke Verlag, 2003. 655 S. S.118-169 ISBN: 9783838586557.
16. NEUNER, G., KRÜGER, M., GREWER, U. *Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht*. Berlin, München, Leipzig, Wien, Zürich, New-York: Langenscheidt, 2000. 184 S. ISBN-10: 3468494300
17. *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (CEFR)* [cit 10.10.2023]. Disponibil: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/introduction-and-context>
18. *Cadrul Strategic pentru Educație și Formare Profesională („ET 2020”)* [cit 07.01.2024]. Disponibil: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_ro
19. Recomandarea Consiliului Europei privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții din 22 mai 2018. In: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 2018, (2018/C 189/01). [cit 02.01.2024]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)
20. *Rezoluția Consiliului referitoare la o Strategie Europeană pentru Multilingvism*. Strasbourg, 2008. [cit 04.02. 2024]. Disponibil: <http://eurlex.europa.eu>

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste internaționale recunoscute:

1. **CUTCOVSCHI, L.** Funcțiile dialogului didactic drept formă specială a comunicării. În: *Journal of Romanian literary studies*. Tîrgu Mureș, 2022, nr. 30, pp.396-401. ISSN: 2248-3004.
2. **HADÎRCĂ, M., CUTCOVSCHI, L.** Repere teoretice pentru dezvoltarea competențelor de comunicare (limba maternă/ limba străină). În: *Journal of Romanian literary studies*. Tîrgu Mureș, 2024, nr. 37/2024, pp. 147-154 ISSN: 2248-3004

Articole din reviste naționale, recunoscute de ANACEC:

1. **CUTCOVSCHI, L.** Dialogul - unitate fundamentală a comunicării umane. În: *Univers pedagogic*, 2017, nr. 2 (54), pp. 44-48. ISSN 1811-5470. (categoria C)
2. **CUTCOVSCHI, L.** Durch Lesen zur Förderung der kommunikativen Kompetenz im DaF-Unterricht. În: *Univers pedagogic*, 2022, nr. 3(75), pp.18-21. ISSN 1811-5470. (categoria B)

În comunicări la conferințe științifice internaționale:

1. **CUTCOVSCHI, L.** Die Entwicklung der kommunikativen Kompetenz durch Dialog. În: *Optimizarea procesului de predare a limbilor străine în contextul metodologiilor clasice și moderne: Actele conferinței științifice internaționale*. 22 mai 2012. Chișinău: S.n. Tip.Garamont-Studio, 2012, pp.57-62. ISBN 978-9975-4379-6-7.
2. **CUTCOVSCHI, L.** Probleme și dificultăți în formarea-dezvoltarea competenței de comunicare în limbi străine. În: *Materialele conf. șt. intern., „Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii”/ International Scientific Conference "New Trends in Teaching Market-Oriented Foreign Languages for Specific Purposes in Education,,* 19 apr. 2024. USM. Chișinău, pp. 112-119. ISBN 978-9975-62-755-9 (PDF)
3. **CUTCOVSCHI, L.** Dimensiunea formativă a comunicării pedagogice. În: *Sustainable Economic and Social Development of Euroregions and Cross-Border Areas 20th Edition*. 25-26 October, 2024, Iași, T.Codrescu nr.2. Romanian Academy, Iasi Branch "Gheorghe Zane" Institute for Economic and Social Research. Municipality of Iasi. (în curs de publicare)

Comunicări la conferințe științifice naționale cu participare internațională:

1. **CUTCOVSCHI, L.** Schülerweiterentwicklung innerhalb und nach den Dialogen. În: *Acta didactica: Materialele seminarului metodologic „Interconexiunea paradigmelor didactice și metodologice în predarea limbilor străine“,* 23 ian. 2014. Chișinău: ULIM, 2014, pp.106-111. ISBN: 978-9975-124-51-5
2. **CUTCOVSCHI, L.** Die Förderung der mündlichen Kommunikation im Deutschunterricht durch Dialog. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională. De la monem la text: reconfigurări lingvistice și practici didactice in memoriam Gr. Cincilei*. USM, Chișinău, 1 dec.2022. pp.203-207. ISBN 978-9975-62-503-6.
3. **CUTCOVSCHI, L.** Considerări psihopedagogice ale dezvoltării personalității elevilor liceeni - premisă pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională, Educația de calitate în contextul provocărilor societale*, Chișinău, UPS „I. Creangă“, 21 oct. 2022. pp.145-152. ISBN 978-9975-46-638-7.
4. **CUTCOVSCHI, L.** Rolul familiei în educația copiilor. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională, Integrare prin cercetare și inovare*, Chișinău, USM, 10-11 noiembr. 2022. pp.134-136. ISBN 978-9975-62-471-8.
5. **CUTCOVSCHI, L.** Die Kommunikation zwischen Lernenden und Lehrkräften im Unterricht durch sprachliche Mittel als Faktor der Qualität. În: *Probleme de lingvistică romano-germanică și comunicare interculturală*. ediția a III-a in honorem I. Dumbrăveanu. Culegere de articole ale:

conf.șt.intern., 1 dec. 2023. USM. Chișinău, pp.243-248. ISBN 978-9975-62-678-1. – ISBN 978-9975-62-679-8

6. **CUTCOVSCHI, L.** Kommunikation ein wichtiger Bestandteil der Bildung. În: *Materialele Conferinței Științifice Naționale cu Participare Internațională „Abordarea predării integrate a conținuturilor lingvistice și nonlingvistice în formarea profesorilor”*, 26.11.2024, UPS „Ion Creangă”. (în curs de publicare, acceptat de recenziți)

Culegeri naționale:

1. **CUTCOVSCHI, L.** Interaktive Strategien beim Erwerb fremder Sprachen. În: *Materialele colocviului științifico-practic „Tehnici de motivare a studenților în procesul de învățare a limbilor străine în condiții de integrare europeană”*, 23 mart. 2013, Chișinău: CEP USM, 2013, pp. 50-56. ISBN 978-9975-71-435-8.

2. **CUTCOVSCHI, L.** Lektüre im Deutschunterricht. În: *Materialele colocviului științifico-practic „Aspecte lingvistice, glotodidactice și literare în predarea limbilor străine”*, ediția VI. 26 mart. 2021, Chișinău: CEP USM, 2021, pp. 44-47. ISBN 978-9975-158-62-6.

3. **CUTCOVSCHI, L.** Die Motivation - ein Schritt zur Verbesserung des Bildungsprozesses. În: *Materialele colocviului științifico-practic „Aspecte lingvistice, glotodidactice și literare în predarea limbilor străine”* ediția VIII. 24 mart. 2023, Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 20-31. ISBN 978-9975-62-596-8

4. **CUTCOVSCHI, L.** Interaktive Sprachstrategien im DaF-Unterricht. În: *Materialele colocviului științifico-practic „Aspecte lingvistice, glotodidactice și literare în predarea limbilor străine”* ediția VIII. 24 mart. 2023, Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 59-70. ISBN 978-9975-62-596-8

Lucrări metodice:

1. GUȚU, I., VORONIUC, S., CALCHEI, M., JITARU, G., BUCIUCEANU, M., **CUTCOVSCHI, L.**, et al. *Curriculum la disciplina Limba străină II clasele a V-a – XII-a*. MEC. (ordinul nr. 428 din 10 mai, 2016)

2. GUȚU, I., MUNCA-AFTENEV, D., VORONIUC, S., OSIPOV, A., BOTNARI, V., SPÎNU, N., **CUTCOVSCHI, L.**, et al. *Curriculum național. Limba străină. Învățământul primar. Curriculum disciplinar. Ghid de implementare /MECC al RM*. Chișinău: Lyceum, 2019. 116 p.

3. GUȚU, I., MUNCA-AFTENEV, D., AFANAS, A., BACALÎM, A. CROITOR, I., **CUTCOVSCHI, L.**, et al. *Curriculum național. Limba străină. Clasele V-IX. Curriculum disciplinar. Ghid de implementare / MECC al RM*. Chișinău: Lyceum, 2020 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). 155 p. ISBN 978-9975-3437-8-7

4. GUȚU, I., MUNCA-AFTENEV, D., AFANAS, A., BACALÎM, A. CROITOR, I., **CUTCOVSCHI, L.**, et al. *Curriculum național. Limba străină. Clasele X-XII. Curriculum disciplinar. Ghid de implementare / MECC al RM*. Chișinău: Lyceum, 2020 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). 128 p. ISBN 978-9975-3437-9-4

ADNOTARE

**Cutcovschi Ludmila, Dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu,
Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2025**

Structura tezei: Teza este compusă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie constând din 201 de surse, 10 anexe, 149 pagini text de bază, 19 tabele și 12 figuri, rezultatele obținute sunt publicate în 21 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: comunicare, competență de comunicare, limbi străine, limba germană, dialog didactic, strategii interacționale.

Scopul cercetării a vizat determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană, concretizate într-un concept, model și metodologie de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană și validarea acestora prin implementarea strategiilor interacționale, capabile să asigure stăpânirea acesteia de către elevii liceeni la nivelul B1 și B1+.

Obiectivele cercetării: Analiza abordărilor teoretice privind comunicarea didactică și competența de comunicare a elevului în limbi străine (limba germană), cu raportare la problemele existente în domeniu; determinarea cadrului conceptual, a prevederilor curriculare și a procesualității dezvoltării competenței de comunicare în limba germană la nivel de liceu, cu evidențierea aspectelor specifice; elaborarea modelului pedagogic și a metodologiei de realizare a procesului de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni; proiectarea strategiilor de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană, prin valorificarea dialogului didactic eficient; validarea experimentală a algoritmului de aplicare a metodologiei și a strategiilor de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor liceeni și sintetizarea rezultatelor cercetării, formularea concluziilor generale și a recomandărilor practice.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării sunt obiectivate în: conceptul auctorial privind dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană, Modelul pedagogic de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană, metodologia, algoritmul și strategiile de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană a elevilor de liceu, curriculumul opțional pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană, valorificate și validate prin experimentul pedagogic.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice constau în: elaborarea cadrului conceptual-metodologic pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană, care s-a concretizat în produse științifice relevante pentru procesul de învățământ: Modelul pedagogic de dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană a elevilor din liceu, proiectat pe dimensiunea rezolvării unor probleme esențiale cu care se confruntă practica educațională, între care asigurarea cu noi resurse pedagogice necesare pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană; stabilirea metodologiei și a algoritmului de aplicare a acesteia, inventarierea strategiilor eficiente pentru creșterea performanțelor școlare.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în: analiza politicilor și practicilor educaționale naționale și europene privind învățarea limbilor străine în liceu; argumentarea necesității dezvoltării competenței de comunicare în limba germană pentru nivelul B1; evidențierea particularităților specifice de învățare ale elevilor liceeni în procesul de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană; elaborarea conceptului auctorial; proiectarea și validarea experimentală a dimensiunii praxiologice a procesului de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în: identificarea problemelor existente în practica de predare-învățare-evaluare a limbii germane la nivel de liceu; avansarea unor soluții pentru soluționarea acestora; determinarea reperelor și praxiologice pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană; stabilirea unui sistem de strategii bazate pe abordarea interacțională a învățării limbii germane; elaborarea și validarea experimentală a Curriculumului opțional pentru dezvoltarea competenței de comunicare în limba germană (clasa a X-a).

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în cadrul experimentului pedagogic, prin constatarea situației de fapt la tema investigată, desfășurat în clasele a X-a din liceele teoretice „Da Vinci”, „M. Kogălniceanu”, „O. Ghibu” din mun. Chișinău și „N. Gogol” din mun. Bălți, prin valorificarea și validarea experimentală a produselor curriculare proiectate pe dimensiunea praxiologică a modelului de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană, a metodologiei și strategiilor aplicate în procesul de dezvoltare a competenței de comunicare în limba germană, care au fost diseminate prin participări și comunicări la conferințe naționale și internaționale, colocvii, seminarii de formare continuă.

АННОТАЦИЯ

Кутковски Лудмила, Развитие коммуникативной компетенции на немецком языке у старшекласников, диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук, Кишинёу, 2025

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография -201 источник, 10 приложений, 149 страниц основного текста, 19 таблиц и 12 рисунков, полученные результаты опубликованы в 21 научной статье.

Ключевые слова: коммуникация, коммуникативная компетенция, иностранные языки, немецкий язык, дидактический диалог, интерактивные стратегии.

Цель исследования: определение теоретических и праксиологических основ развития коммуникативной компетенции на немецком языке, воплощённых в концепции, модели и методике развития коммуникативной компетенции на немецком языке и их валидация посредством реализации интерактивных стратегий, способных обеспечить её освоение учащимися старших классов на уровне B1 и B1+.

Задачи исследования: Анализ теоретических подходов к дидактической коммуникации и коммуникативной компетенции учеников, изучающих иностранные языки (немецкий) с учётом существующих проблем в этой области; определение концептуальной основы, положений учебной программы и процесса развития коммуникативных навыков на немецком языке в лицейском цикле, выделение конкретных аспектов; разработка педагогической модели и методики реализации процесса развития коммуникативной компетенции на немецком языке у старшекласников; разработка стратегий развития коммуникативной компетенции на немецком языке с использованием эффективного дидактического диалога; экспериментальная проверка алгоритма применения методики и стратегий развития коммуникативной компетенции на немецком языке у старшекласников и обобщение результатов исследования, формулирование общих выводов и практических рекомендаций.

Научная новизна и оригинальность исследования состоят в: авторской концепции развития коммуникативной компетенции на немецком языке, педагогической модели развития коммуникативной компетенции на немецком языке, методике, алгоритме и стратегиях развития коммуникативной компетенции на немецком языке учащихся старших классов, факультативной программе развития коммуникативной компетенции на немецком языке, обоснованных и проверенных в ходе педагогического эксперимента.

Полученные результаты, способствующие решению научной проблемы, заключаются в: разработке концептуально-методологической основы формирования коммуникативной компетенции на немецком языке, которая нашла своё отражение в научных трудах, актуальных для образовательного процесса: Педагогическая модель формирования коммуникативной компетенции на немецком языке учащихся старших классов, разработанная с учётом решения существенных задач, стоящих перед образовательной практикой, в том числе предоставления новых педагогических ресурсов, необходимых для формирования коммуникативной компетенции на немецком языке; разработке методологии и алгоритма её применения, составлении перечня эффективных стратегий повышения успеваемости в школе.

Теоретическая значимость исследования заключается в: анализе национальных и европейских образовательных политик и практик в изучении иностранных языков в лицейском цикле; обосновании необходимости развития коммуникативной компетенции на немецком языке на уровне B1; выделении особенностей обучения учащихся старших классов в процессе развития коммуникативной компетенции на немецком языке; разработке авторской концепции; экспериментальной разработке и проверке праксиологической значимости процесса развития коммуникативной компетенции на немецком языке.

Прикладная ценность исследования заключается в: выявлении существующих проблем в практике преподавания-изучения-оценивания немецкого языка в лицейском цикле; выдвижении решений для их устранения; определении праксиологических ориентиров развития коммуникативной компетенции на немецком языке; создании системы стратегий, основанных на интерактивном подходе к изучению немецкого языка; разработке и экспериментальной проверке Факультативной учебной программы по развитию коммуникативной компетенции при обучении немецкому языку (10 класс).

Внедрение научных результатов осуществлялось в рамках педагогического эксперимента, путём выявления фактической ситуации по исследуемой теме, проведённого в 10-х классах теоретических лицеев «Да Винчи», «М. Когэлничану», «О. Гибу» мун. Кишинёв и «Н. Гоголь» мун. Бельцы, посредством валоризации и экспериментальной проверке учебных продуктов, разработанных на основе праксиологического измерения модели развития коммуникативной компетенции на немецком языке, методологии и стратегий, применяемых в процессе развития коммуникативной компетенции на немецком языке и распространялось посредством участия на национальных и международных конференциях, коллоквиумах и семинарах по повышению квалификации.

ANNOTATION

Cutcovschi Ludmila, The Development of Secondary School Students' Communicative Competence in German. PhD Thesis in Sciences of Education, Chisinau, 2025

The structure of the thesis: The thesis consists of introduction, three chapters, general conclusions, and recommendations, bibliography consisting of 201 sources, 10 annexes, 149 pages of basic text, 19 tables, and 33 figures. The results of the research have been published in 21 scientific papers.

Keywords: communication, communicative competence, foreign languages, the German language, didactic dialogue, interactional strategies.

The aim of the research was to determine the theoretical and praxiological foundations for developing communicative competence in the German language, as embodied in a concept, pedagogical model, and methodological framework, and to validate these through the implementation of interactional strategies designed to help secondary school students attain communicative competence at the B1 and B1+ levels.

The objectives of the research: to analyze the theoretical approaches to didactic communication and students' communicative competence in foreign languages (German language) with reference to the existing problems in the field; to determine the conceptual framework, curricular provisions, and procedural aspects of developing communicative competence in German at the secondary school level, highlighting specific features; to elaborate a pedagogical model and a methodology for implementing the process of developing communicative competence in German among secondary school students; to design strategies for developing communicative competence in German by integrating effective didactic dialogue into the instructional practice; the experimental validation of the implementation algorithm of the methodology and strategies for developing communicative competence in German among secondary school students, as well as the synthesis of the research findings, the formulation of general conclusions, and practical recommendations.

The novelty and originality of the research are reflected in: author's conceptualization of communicative competence development in the German language; the pedagogical model for developing communicative competence in German; the methodology, algorithm, and strategies aimed at enhancing communicative competence in German among secondary school students; and the optional curriculum designed for the development of communicative competence in German, all of which were implemented and validated through pedagogical experimentation.

The results obtained, which contributed to solving the scientific problem, are as follows: the elaboration of a conceptual-methodological framework for the development of communicative competence in German, which resulted in scientifically relevant contributions to the educational process. These include a pedagogical model intended to improve communicative competence in German at the secondary level, and to address core educational challenges, namely the integration of new instructional materials essential to competence development, the definition of a clear methodological approach and operational algorithm, and the identification of instructional strategies to enhance school performance.

The theoretical significance of the research lies in the following: the analysis of national and European educational policies and practices regarding foreign language learning at the secondary school level; the justification of the need to develop communicative competence in German at the B1 level; identifying learner-specific cognitive and pedagogical features relevant to the development of communicative competence in German among secondary school students; elaborating the author's conceptual framework; and designing and experimentally validating the praxiological dimension of the process for developing communicative competence in German.

The applicative value of the research resides in: identifying the existing problems within the teaching-learning-assessment practices of the German language at the secondary school level; offering viable solutions to the identified problems; identifying praxiologically grounded indicators to support the implementation of communicative competence in German; designing a system of strategies aligned with the principles of interactional language learning in German; and constructing and verifying through pedagogical experimentation an optional curriculum supporting the acquisition of communicative competence in German (10th grade).

The implementation of the scientific results was carried out within the framework of a pedagogical experiment, which began with an assessment of the current situation on the investigated topic. The experiment was conducted in 10th-grade classes at the theoretical secondary schools "Da Vinci," "M. Kogalniceanu," and "O. Ghibu" in Chisinau, as well as "N. Gogol" in Balti. It involved the application and experimental validation of curricular products designed along the praxiological dimension of the model for developing communicative competence in German, together with the corresponding methodology and strategies. The outcomes were disseminated through participation in national and international conferences, colloquies, and continuing professional development seminars.

CUTCOVSCHI LUDMILA

**DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN
LIMBA GERMANĂ A ELEVILOR DIN LICEU**

SPECIALITATEA 531.01. TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 21.05.2025
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: 2,6

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 40 exemplare
Comanda nr. 13

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069